

Υπόθεση C-713/23

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

23 Νοεμβρίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Naczelny Sąd Administracyjny (Πολωνία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

8 Νοεμβρίου 2023

Αναιρεσείοντες:

JC-T

MT

Αναιρεσίβλητος:

Wojewoda Mazowiecki

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Αίτηση αναιρέσεως κατά της αρνήσεως καταχωρίσεως στα βιβλία του ληξιαρχείου κράτους μέλους πιστοποιητικού γάμου συναφθέντος από πρόσωπα του ίδιου φύλου, υπηκόους του εν λόγω κράτους, σε άλλο κράτος μέλος του οποίου την υπηκοότητα έχει το ένα εκ των προσώπων αυτών

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης

Μη συμβατότητα με το άρθρο 20, παράγραφος 2, στοιχείο α', και το άρθρο 21, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ της αρνήσεως καταχωρίσεως στα βιβλία ληξιαρχείου πιστοποιητικού γάμου συναφθέντος από πρόσωπα του ίδιου φύλου σε άλλο κράτος μέλος – άρθρο 267 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Προδικαστικό ερώτημα

Έχουν οι διατάξεις του άρθρου 20, παράγραφος 2, στοιχείο α', και του άρθρου 21, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ σε συνδυασμό με το άρθρο 7 και το άρθρο 21, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και το άρθρο 2, σημείο 2, της οδηγίας 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ, την έννοια ότι αντιτίθενται στην άρνηση των αρμόδιων αρχών κράτους μέλους, του οποίου είναι υπήκοος πολίτης της Ένωσης ο οποίος συνήψε γάμο με έτερο πολίτη της Ένωσης (πρόσωπο του ίδιου φύλου) σε κράτος μέλος σύμφωνα με τη νομοθεσία του εν λόγω κράτους, να αναγνωρίσουν και να καταχωρίσουν στα βιβλία του εθνικού ληξιαρχείου το οικείο πιστοποιητικό γάμου, παρεμποδίζοντας με τον τρόπο αυτό τη διαμονή των ως άνω προσώπων στο κράτος αυτό με την εν λόγω οικογενειακή κατάσταση και με κοινό οικογενειακό επώνυμο («nazwisko rodowe»), για τον λόγο ότι στο δίκαιο του κράτους υποδοχής δεν προβλέπεται ο γάμος μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου;

Σχετικές διατάξεις του διεθνούς δικαίου

Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ) – άρθρο 8, παράγραφος 1, άρθρα 12 και 14

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση – άρθρο 6

Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης – άρθρο 20, παράγραφος 1, άρθρο 20, παράγραφος 2, στοιχείο α', και άρθρο 21, παράγραφος 1

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) – άρθρο 7, άρθρο 21, παράγραφος 1, και άρθρο 45

Οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ – άρθρο 2, σημεία 1 έως 3

Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1191 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Ιουλίου 2016, για την προώθηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών μέσω της απλούστευσης των απαιτήσεων για την υποβολή ορισμένων δημόσιων εγγράφων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012 – άρθρο 4

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Σύνταγμα της Δημοκρατίας της Πολωνίας της 2ας Απριλίου 1997 – άρθρα 18, 31 και 47

Ustawa – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (νόμος της 25ης Φεβρουαρίου 1964 περί του κώδικα οικογενειακού δικαίου) – άρθρο 1, παράγραφος 1, άρθρο 3

Ustawa – Kodeks postępowania cywilnego (νόμος της 17ης Νοεμβρίου 1964 περί του κώδικα πολιτικής δικονομίας), άρθρο 1138

Ustawa – Prawo prywatne międzynarodowe (νόμος της 4ης Φεβρουαρίου 2011 περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου – άρθρο 7

Ustawa – Prawo o aktach stanu cywilnego (νόμος της 28ης Νοεμβρίου 2014 περί ληξιαρχικών πράξεων, στο εξής: p.a.s.c.) – άρθρο 3, άρθρο 104, παράγραφοι 1, 2 και 5, άρθρο 105, παράγραφος 1, άρθρο 107, σημείο 3

Μνημονεύομενη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2003, Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539, σκέψη 25)

Απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2008, Grunkin και Paul (C-353/06, EU:C:2008:559, σκέψη 16)

Απόφαση της 18ης Ιουλίου 2013, Prinz και Seeberger (C-523/11 και C-585/11, EU:C:2013:524, σκέψη 23)

Απόφαση της 2ας Ιουνίου 2016, Bogendorff von Wolffersdorff (C-438/14, EU:C:2016:401, σκέψη 32)

Απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2016, Parris (C-443/15, EU:C:2016:897, σκέψη 59)

Απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 2017, Lounes (C-165/16, EU:C:2017:862, σκέψη 52)

Απόφαση της 5ης Ιουνίου 2018, Coman κ.λπ. (C-673/16, EU:C:2018:385, σκέψεις 32, 35 και 36)

Απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2021, Stolichna obshtina, rayon «Pancharevo» (C-490/20, EU:C:2021:1008, σκέψη 47)

Μνημονεύομενη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ)

Απόφαση του ΕΔΔΑ της 11ης Ιουλίου 2002, Goodwin κατά Ηνωμένου Βασιλείου (ECLI:CE:ECHR:2002:0711JUD002895795)

Απόφαση του ΕΔΔΑ της 24ης Ιουνίου 2010, Schalk και Kopf κατά Αυστρίας (ECLI:CE:ECHR:2010:0624JUD003014104)

Απόφαση του ΕΔΔΑ της 21ης Ιουλίου 2015, Oliari κατά Ιταλίας (ECLI:CE:ECHR:2015:0721JUD001876611)

Απόφαση του ΕΔΔΑ της 17ης Ιανουαρίου 2023, Fedotova κ.λπ. κατά Ρωσίας (ECLI:CE:ECHR:2023:0117JUD004079210)

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Οι αναιρεσιόντες της υπό κρίση υποθέσεως, ο JC-T, με διπλή ιθαγένεια, πολωνική και γερμανική, και ο MT, Πολωνός υπήκοος, συνήψαν γάμο στο Βερολίνο (Γερμανία). Μετά τον γάμο, ο πρώτος πρόσθεσε στο επώνυμό του το επώνυμο του συζύγου του ως δεύτερο μέρος. Επίσης, στην Πολωνία, κατόπιν αιτήσεώς του, με απόφαση του προϊσταμένου του ληξιαρχείου Βαρσοβίας, όπου εκδόθηκαν πιστοποιητικά γεννήσεως αμφοτέρων των αναιρεσιόντων, το επώνυμό του τροποποιήθηκε με την προσθήκη του δεύτερου επωνύμου. Οι αναιρεσιόντες διαμένουν επί του παρόντος στη Γερμανία, αλλά σκοπεύουν να μεταβούν και να διαμείνουν στην Πολωνία, αλλά με την οικογενειακή κατάσταση που διαμορφώθηκε από τον γάμο τους και με τα επώνυμά τους όπως έχουν μετά από αυτόν.
- 2 Οι αναιρεσιόντες υπέβαλαν αίτηση στον προϊστάμενο του προμνησθέντος ληξιαρχείου να καταχωρίσει στα πολωνικά ληξιαρχικά βιβλία το αλλοδαπό πιστοποιητικό γάμου τους. Δυνάμει του άρθρου 107 του p.a.s.c., ο προϊστάμενος αρνήθηκε, με απόφασή του, να καταχωρίσει το εν λόγω πιστοποιητικό γάμου στα βιβλία του οικείου ληξιαρχείου, με την αιτιολογία ότι το πολωνικό δίκαιο δεν προβλέπει γάμο μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου και ότι, ως εκ τούτου, η καταχώριση της πράξεως αυτής θα αντέβαινε στις θεμελιώδεις αρχές της έννομης τάξεως της Δημοκρατίας της Πολωνίας.
- 3 Οι αναιρεσιόντες άσκησαν ιεραρχική προσφυγή κατά της ως άνω αποφάσεως ενώπιον του Wojewoda Mazowiecki (περιφερειάρχη Mazowiecki, Πολωνία) ο οποίος, με απόφασή του, επικύρωσε την απόφαση του προϊσταμένου του ληξιαρχείου. Ο Wojewoda (περιφερειάρχης) διαπίστωσε, επιπλέον, απόκλιση

μεταξύ της μορφής του γερμανικού έντυπου του πιστοποιητικού γάμου και του αντίστοιχου πολωνικού, όπερ είχε ως αποτέλεσμα, κατά την καταχώριση, να πρέπει να αναγράφονται τα ονόματα και τα επώνυμα δύο ανδρών, αλλά τα στοιχεία του ενός εξ αυτών να πρέπει να αναγράφονται στο πεδίο «γυναίκα». Στην Πολωνία, είναι δυνατόν να συναφθεί γάμος μόνον μεταξύ γυναίκας και άνδρα, με αποτέλεσμα να είναι ανεπίτρεπτη η καταχώριση στα βιβλία του ληξιαρχείου των στοιχείων δύο ανδρών ως συζύγων, τούτο δε ανεξάρτητα από τους τίτλους που έχουν τεθεί στα επιμέρους πεδία στο έντυπο της οικείας πράξης.

- 4 Οι αναιρεσιόντες άσκησαν προσφυγή κατά της ως άνω απορριπτικής απόφασεως ενώπιον του Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie (διοικητικού πρωτοδικείου περιφέρειας της Βαρσοβίας, Πολωνία, στο εξής: WSA) ζητώντας την ακύρωση των αποφάσεων περί αρνήσεως της καταχωρίσεως του αλλοδαπού πιστοποιητικού γάμου.
- 5 Με την απόφασή του το WSA απέρριψε την προσφυγή, αποφαινόμενο ότι οι αναιρεσιόντες είχαν εσφαλμένα εκλάβει ότι η υποχρέωση προστασίας του γάμου ως ενώσεως μεταξύ άνδρα και γυναίκας, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 18 του [πολωνικού] Συντάγματος, δεν συνεπάγεται απαγόρευση καταχωρίσεως του γάμου μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου που έχει συναφθεί στην αλλοδαπή. Το WSA επισήμανε ότι το εθνικό νομικό σύστημα αποτελεί ένα συνεκτικό σύνολο, η δε ερμηνεία των διατάξεων του Συντάγματος υπό το πρίσμα των θεμελιωδών αρχών της έννομης τάξεως δεν μπορεί να αγνοεί κανόνες που περιέχονται σε νομική πράξη κατώτερης τυπικής ισχύος. Εξάλλου, το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κώδικα οικογενειακού δικαίου δεν προβλέπει τον γάμο ως ένωση προσώπων του ίδιου φύλου, δεδομένου ότι ορίζει τον γάμο αποκλειστικά ως ένωση γυναίκας και άνδρα. Η αποδοχή της απόψεως των προσφευγόντων θα ισοδυναμούσε με αναγνώριση των γάμων μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου στην εθνική δημόσια τάξη, όπερ δεν προβλέπεται από το Σύνταγμα και τους νόμους. Ως εκ τούτου, οι συνέπειες της καταχωρίσεως του αλλοδαπού πιστοποιητικού γάμου μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου θα παραβίαζαν θεμελιώδεις αρχές της πολωνικής έννομης τάξεως. Το WSA επισήμανε περαιτέρω ότι η άρνηση της καταχωρίσεως δεν συνιστά παράβαση των άρθρων 8 και 14, σε συνδυασμό με το άρθρο 12 της ΕΣΔΑ και το άρθρο 21, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι η διαφορά που ανέκυψε αφορά το ζήτημα της οικογενειακής καταστάσεως, το οποίο ουδόλως σχετίζεται με το δικαίωμα κυκλοφορίας και διαμονής σε κράτος μέλος.
- 6 Οι αναιρεσιόντες άσκησαν ενώπιον του Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου, Πολωνία, στο εξής: NSA) αναίρεση κατά της αποφάσεως του WSA.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 7 Κατά το άρθρο 104, παράγραφος 2, του p.a.s.c., η καταχώριση αλλοδαπής ληξιαρχικής πράξεως συνιστάται στην πιστή και ακριβή μεταφορά του περιεχομένου της εν λόγω πράξεως στα πολωνικά ληξιαρχικά βιβλία, από

απόψεως τόσο γλώσσας όσο και τύπου, χωρίς καμία παρέμβαση στην ορθογραφία των ονομάτων και των επωνύμων των προσώπων που μνημονεύονται στην αλλοδαπή πράξη. Το άρθρο 105, παράγραφος 1, του p.a.s.c. ορίζει την καταχώριση ως πράξη ουσιαστική και τεχνική, η οποία συντελείται με τη μεία της καταχώρισεως στο οικείο ληξιαρχικό βιβλίο. Η άμεση έννομη συνέπεια της καταχώρισεως είναι η δημιουργία πολωνικής ληξιαρχικής πράξεως η οποία «αποκτά αυτοτέλεια» έναντι της αρχικής πράξεως καταχώρισεως και έχει ίση αποδεικτική ισχύ με τις ληξιαρχικές πράξεις που εκδίδονται στην Πολωνία κατόπιν της καταχώρισεως ενός νομικού γεγονότος. Κατά το άρθρο 107, σημείο 3, του νόμου περί των ληξιαρχικών πράξεων, ο προϊστάμενος του ληξιαρχείου αρνείται να διενεργήσει στην καταχώριση αν η καταχώριση αντιβαίνει στις θεμελιώδεις αρχές της έννομης τάξεως της Δημοκρατίας της Πολωνίας. Περαιτέρω, δυνάμει του άρθρου 7 του νόμου περί του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, αλλοδαπός νόμος δεν εφαρμόζεται αν η εφαρμογή του θα είχε αποτελέσματα τα οποία αντιβαίνουν στις θεμελιώδεις αρχές της έννομης τάξεως της Δημοκρατίας της Πολωνίας.

- 8 Μολονότι η υπόθεση αφορά καταχώριση στο ληξιαρχείο, στο πλαίσιο της δηλώσεως της προθέσεως των αναιρεσειόντων να μεταβούν και να διαμείνουν στην Πολωνία (κράτος μέλος υποδοχής το οποίο δεν αναγνωρίζει τον γάμο μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου) η οποία αφορά την οικογενειακή τους κατάσταση που διαμορφώθηκε μετά από τον γάμο που συνήψαν στη Γερμανία και τα επώνυμα που απέκτησαν μετά τη σύναψη του γάμου αυτού, το NSA διερωτάται ως προς την ερμηνεία του άρθρου 20, παράγραφος 2, στοιχείο α', και του άρθρου 21, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ τα οποία κατοχυρώνουν το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στο έδαφος κράτους μέλους, λαμβανομένων υπόψη των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ιδίως εκείνων που απορρέουν από τον Χάρτη, όπως το δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής (άρθρο 7 του Χάρτη) και η απαγόρευση των διακρίσεων ιδίως λόγω γενετήσιου προσανατολισμού (άρθρο 21, παράγραφος 1, του Χάρτη).
- 9 Το NSA μνημονεύει τη νομολογία του Δικαστηρίου, στην οποία υπογραμμίζεται ότι τα ζητήματα της οικογενειακής κατάστασης και οι σχετικοί νομικοί κανόνες στον τομέα του γάμου αποτελούν ζητήματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών και ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν θίγει την εν λόγω αρμοδιότητα (αποφάσεις: Garcia Avello, σκέψη 25· Grunkin and Paul, C-353/06, σκέψη 16). Τα κράτη μέλη διαθέτουν εξουσία εκτιμήσεως όσον αφορά τη σύναψη γάμου μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου (απόφαση Parris, C-443/15, σκέψη 59), πλην όμως τα κράτη μέλη οφείλουν στο πλαίσιο της ασκήσεως της εν λόγω αρμοδιότητας να τηρούν το δίκαιο της Ένωσης και, κατ' επέκταση, την ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών (απόφαση Bogendorff von Wolffersdorff, C-438/14, σκέψη 32).
- 10 Επιπλέον, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, στα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στους πολίτες των κρατών μελών συγκαταλέγεται το δικαίωμά τους να διάγουν ομαλή οικογενειακή ζωή τόσο στο κράτος μέλος υποδοχής όσο

και στο κράτος μέλος του οποίου είναι πολίτες, όταν επιστρέφουν στο εν λόγω κράτος μέλος, έχοντας στο πλευρό τους τα μέλη της οικογένειάς τους (αποφάσεις: Coman κ.λπ., σκέψη 32, και Stolichna obshtina, rayon «Panchareno», σημείο 47).

- 11 Στο πλαίσιο του άρθρου 2, σημείο 2, της οδηγίας 2004/38, το οποίο περιέχει ορισμό του «μέλους της οικογένειας» που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τον/τη σύζυγο, δεδομένου ότι ο όρος «σύζυγος», κατά την έννοια της εν λόγω οδηγίας, είναι ουδέτερος όσον αφορά το φύλο και μπορεί να περιλαμβάνει τον ιδίου φύλου σύζυγο του οικείου πολίτη της Ένωσης, ένα κράτος μέλος δεν είναι δυνατόν να επικαλείται το εθνικό του δίκαιο προκειμένου να αποκλείσει την αναγνώριση, στο έδαφός του, του γάμου που συνήψε πολίτης της Ένωσης με άλλο πρόσωπο του ιδίου φύλου εντός άλλου κράτους μέλους και σύμφωνα με τη νομοθεσία του τελευταίου (απόφαση Coman κ.λπ., C-673/16, σκέψεις 35 και 36).
- 12 Κατά συνέπεια, η απουσία στην εθνική νομοθεσία διατάξεων που να προβλέπουν τη δυνατότητα καταχώρισεως ή εγγραφής της εν λόγω ενώσεως δεν δύναται να αποκλείει την υποχρέωση αναγνώρισεως ορισμένων συγκεκριμένων αποτελεσμάτων της συνάψεως της ενώσεως αυτής εντός του κράτους μέλους υποδοχής. Πολίτης της Ένωσης ο οποίος άσκησε το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος μέλος καταγωγής του μπορεί να επικαλείται ακόμη και έναντι του κράτους μέλους καταγωγής του όλα τα δικαιώματα που του αναγνωρίζονται συνεπεία της ιδιότητάς του αυτής (απόφαση Prinz και Seeberger, σκέψη 23). Το άρθρο 21, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ αναγνωρίζει στους υπηκόους των κρατών μελών το δικαίωμα να διάγουν την οικογενειακή ζωή τους τόσο στο κράτος μέλος υποδοχής όσο και στο κράτος μέλος του οποίου είναι υπήκοοι, έχοντας στο πλευρό τους τα μέλη της οικογένειάς τους (απόφαση Lounes, σκέψη 52).
- 13 Περαιτέρω, το NSA επισημαίνει ότι το κανονιστικό περιεχόμενο του άρθρου 7 και του άρθρου 21, παράγραφος 1, του Χάρτη είναι κατ' ουσίαν, ταυτόσημο με εκείνο του άρθρου 8, παράγραφος 1, και του άρθρου 14, αντιστοίχως, της ΕΣΔΑ. Το ΕΔΔΑ, με τη νομολογία του, ερμηνεύει τις εν λόγω διατάξεις με γνώμονα το άρθρο 12 της ΕΣΔΑ, το δε NSA αναγνωρίζει ότι η νομολογία αυτή παρουσιάζει εξέλιξη την τελευταία εικοσαετία, όσον αφορά την εκτίμηση των εθνικών ρυθμίσεων σχετικά με τη νομική αναγνώριση των ενώσεων μεταξύ των προσώπων του ιδίου φύλου.
- 14 Στο πλαίσιο αυτό, στην υπόθεση Goodwin, το ΕΔΔΑ έκρινε ότι οι έννοιες που χρησιμοποιούνται στο άρθρο 12 της ΕΣΔΑ σχετικά με το δικαίωμα των ανδρών και των γυναικών να συνάπτουν γάμο δεν είναι πλέον δυνατόν να νοείται ότι καθορίζουν το φύλο μόνο βάσει βιολογικών κριτηρίων. Στην υπόθεση Schalk και Kopf, το ΕΔΔΑ αποφάνθηκε υπέρ της ανάγκης να αναγνωρίζονται από τον νόμο οι σχέσεις των συντρόφων οι οποίοι, ως οικογένεια, μπορούν να τυγχάνουν της προστασίας που απορρέει από το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, μολονότι παρατήρησε ότι τα συμβαλλόμενα κράτη στην ΕΣΔΑ διέθεταν ορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως έως ότου θεσπιστεί η κατάλληλη νομική ρύθμιση. Με την υπόθεση Oliari, το ΕΔΔΑ αποφάνθηκε ότι το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι

επιβάλλει στα συμβαλλόμενα κράτη τη θετική υποχρέωση να ρυθμίσουν το νομικό καθεστώς των ενώσεων μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου με σκοπό την αναγνώριση και την προστασία των σχέσεών τους.

- 15 Στην υπόθεση Fedotova, το ΕΔΔΑ ερμήνευσε, για πρώτη φορά, το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ υπό την έννοια ότι τα συμβαλλόμενα στην εν λόγω Σύμβαση κράτη έχουν την υποχρέωση να ρυθμίζουν με νόμους τις ενώσεις προσώπων του ίδιου φύλου και, ως εκ τούτου, να αναγνωρίζουν και να προστατεύουν επαρκώς τις ενώσεις αυτές. Κατά το ΕΔΔΑ, η ιδιωτική ζωή δεν πρέπει να ερμηνεύεται μόνον ως το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, αλλά περιλαμβάνει και το δικαίωμα δημιουργίας και αναπτύξεως σχέσεων με άλλους ανθρώπους, ενώ η προστασία του παραδοσιακού οικογενειακού μοντέλου δεν μπορεί να δικαιολογήσει την απουσία οποιασδήποτε νομικής μορφής αναγνώρισεως και προστασίας των δικαιωμάτων των προσώπων του ίδιου φύλου. Το ΕΔΔΑ έχει αφήσει στα κράτη ορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως όσον αφορά τη μορφή της καταχωρίσεως των ενώσεων για κοινωνικούς λόγους, περιορίζοντας την ανάγκη νομικής κατοχυρώσεως στο σύμφωνο συμβίωσης ή σε άλλες αντίστοιχες ενώσεις.
- 16 Το NSA κλίνει προς την ερμηνεία των επίμαχων διατάξεων της ΣΛΕΕ υπό την έννοια ότι αντιτίθενται στην άρνηση καταχωρίσεως αλλοδαπού πιστοποιητικού γάμου στα εθνικά ληξιαρχικά βιβλία, διότι τούτο συνιστά εκδήλωση εκ μέρους του κράτους μέλους υποδοχής μη τηρήσεως του δικαιώματος στην οικογενειακή ζωή των πολιτών της Ένωσης, οι οποίοι τελούν σε συγκεκριμένη οικογενειακή κατάσταση μετά τον γάμο τους σε κράτος μέλος σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού, και ταυτόχρονα αποτελεί ένδειξη δυσμενούς διακρίσεως λόγω φύλου και γενετήσιου προσανατολισμού, η οποία εμποδίζει τα πρόσωπα αυτά να ασκήσουν πλήρως το δικαίωμά τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν στο εν λόγω κράτος. Το δίκαιο της Ένωσης δεν κάνει διάκριση μεταξύ του/της συζύγου ή συντρόφου με τον οποίο/την οποία ο πολίτης της Ένωσης έχει συνάψει σχέση καταχωρισμένης συμβίωσης ως μέλους της οικογένειας με βάση το φύλο του και, ως εκ τούτου, ο εν λόγω όρος είναι ουδέτερος ως προς το φύλο.
- 17 Η εθνική νομοθεσία για την οικογενειακή κατάσταση, συμπεριλαμβανομένου του γάμου, εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, αλλά τα κράτη μέλη πρέπει να ασκούν την εν λόγω αρμοδιότητα σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας. Οι εθνικές ρυθμίσεις δεν πρέπει να θίγουν τις «κοινές αξίες» (προοίμιο του Χάρτη) και, ως εκ τούτου, τα θεμελιώδη δικαιώματα εκάστου πολίτη της Ένωσης.
- 18 Ωστόσο, οι εν λόγω διατάξεις της ΣΛΕΕ μπορούν επίσης να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι δεν αντιτίθενται στην εν λόγω άρνηση. Πράγματι, η άρνηση καταχωρίσεως στα ληξιαρχικά βιβλία με την αιτιολογία ότι το κράτος μέλος υποδοχής αναγνωρίζει τον γάμο αποκλειστικά ως ένωση γυναίκας και άνδρα δεν σημαίνει ότι οι πολίτες της Ένωσης στερούνται του δικαιωμά τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στο εν λόγω κράτος μέλος, με τη μόνη επιφύλαξη ότι τούτο προϋποθέτει τη συμμόρφωση με το εσωτερικό δίκαιο του εν λόγω κράτους το οποίο δεν αναγνωρίζει τις ενώσεις μεταξύ προσώπων του ίδιου

φύλου. Η Ένωση σέβεται «την πολυμορφία των πολιτισμών και των παραδόσεων των λαών της Ευρώπης» (προοίμιο του Χάρτη).

- 19 Αφού λάβει απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα, το NSA θα εξετάσει κατά πόσον η απουσία, στην εθνική νομοθεσία, διατάξεων που να προβλέπουν τη δυνατότητα καταχώρισης ενώσεως προσώπων του ίδιου φύλου ισοδυναμεί με απαλλαγή από την υποχρέωση αναγνώρισης συγκεκριμένων αποτελεσμάτων της συνάψεως μιας τέτοιας ενώσεως.

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ